

Snopič 20. — V Gorici, 30. avgusta 1896. — Cena 25 kr.

Cena naročnikom za 12 snopičev:

2 gld. 40 kr.

Knjižnica za mladino.

USTANOVILA „ZAVEZA SLOVENSКИH UČITELJSКИH DRUŠTEV“

Izdajatelj in odgovorni urednik
Andrej Gabršček.

Izhaja zadnji dan vsakega meseca v trdo vezanih
snopičih, obsežnih povprečno po 6 pol.

V G O R I C I.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

1896.

14.

ogdančeva mlada leta.

Slovenskim prijateljskem napisal

Ludovik Černej.

V GORICI.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gaberšek.

1896.

52054

A 29. IV. 1947/4126

I.

Bogdanček izgubi očeta.

Bogdančkov oče je bil uradnik v nekem mestecu na Slovenskem. Živel je zadovoljno s svojo rodbino. Nepopisno je ljubil svojo ženo in otroke. Otrok je bilo štiri. Najstarejša je bila Slavika, ki je že začela hoditi v šolo. Drugi, Bogdanček, je bil leto mlajši, dva pa sta bila še manjša.

Oče se je veselil svojih čilih otrok. Kedar je prišel po utrudljivem uradovanju domu, ni iskal počitka. Poljubivši vse otroke po vrsti, je vzel najmanjšega, Cirilčka, v naročje, prijel triletno Branko za roko in vzela s seboj stareja dva. Šli so na vrtec za hišo; blagi mož se je igral tukaj z otroci, kakor da je bil sam otrok. In okrepčal se je pri tej igri. Kaj pa je večja sreča dobremu očetu, nego so ubogljivi, pridni otroci? Pridni pa so bili vsi štirje, kolikor se pač more govoriti o pridnosti pri takih malih otročičih.

52054

9 29. IV. 1947/4126

I.

Bogdanček izgubi očeta.

Bogdančkov oče je bil uradnik v nekem mestecu na Slovenskem. Živel je zadovoljno s svojo rodbino. Nepopisno je ljubil svojo ženo in otroke. Otrok je bilo štiri. Najstarejša je bila Slavika, ki je že začela hoditi v šolo. Drugi, Bogdanček, je bil leto mlajši, dva pa sta bila še manjša.

Oče se je veselil svojih čilih otrok. Kedar je prišel po utrudljivem uradovanju domu, ni iskal počitka. Poljubivši vse otroke po vrsti, je vzel najmanjšega, Cirilčka, v naročje, prijel triletno Branko za roko in vzel s seboj stareja dva. Šli so na vrtec za hišo; blagi mož se je igral tukaj z otroci, kakor da je bil sam otrok. In okrepčal se je pri tej igri. Kaj pa je večja sreča dobremu očetu, nego so ubogljivi, pridni otroci? Pridni pa so bili vsi štirje, kolikor se pač more govoriti o pridnosti pri takih malih otročičih.

Človek bi bil mislil, da bode sreča uradnikovih trajna; toda v najlepšem poletnem dnevu se pripodé oblaki in vsujejo pogubonosno točo na krasna polja: tudi nad to srečno rodbino se je stemnilo nebó.

Mladi oče, ki si je bil moral priboriti kot dijak večinoma s svojo silo vsakdanji kruh, je bil nekako slabega zdravja. Vsled neumornega delovanja pri uradnji in vednih skrbij za prihodnost je mož opešal. Da ne bi žalil svoje ljube žene, je skrival svojo bolečino. To pa mu je bilo na škodo. Ko je moral poklicati zdravnika, je zmajal ta z glavo. — Slabo znamenje!

Večmesečni dopust ni nič pomagal bolniku. Mož je čutil sam, da je vedno hujše. Da-si bolan, je bil vendar najraje pri svojih otrocih.

Ko je gledal nekoč njih cvetoča ličica, se mu je storilo nekako čudno pri srcu, in solza mu je stopila v oči.

«Kaj pa vam je, ljubi atek», je vprašala Slavika, a Bogdanček je pogledal milo očeta ter prosil: «Oj, ne jokajte, ljubi ata, saj vas imamo vsi tako zelo radi!»

Tedaj pa se oče ni mogel več vzdržati, odtegnil se je v svojo sobo in milo je zaplakal.

Tudi Slavika in Bogdanček sta jokala, misleča, da ju oče ne ljubi več; manjša dva pa sta pomagala kar takó, ne vedé prav, zakaj naj bi jokala.

Oj, ubogi otroci! Niso mislili, kaj jih čaka. Ko je moral ostati oče v postelji, so bili vedno okoli njega.

To je bilo po zimi. Ko se je vračala vesela pomlad, je prinesla nekega dne Branka očetu vijolic z vrta: «Na, ata, roža, roža!» Radostno je vzel bolnik duhteče oznanjevalke pomladi. Deklica pa ga je prijela za roko, proseč: «Ata, pojdi z Branko, na vrtu je več rož!»

«Jutri, jutri pojdeva», je dejal oče. — Zdelo se mu je nekoliko lože, in mislil je res, da bo mogel vstati prihodnji dan. —

Ko primanjkuje v svetilki olja, pojema polagoma nje plamen; potem pa še jedenkrat jasno zasveti in — ugasne. Tako je tudi večinoma pri bolnikih: nekoliko pred smrtjo čutijo se navadno bolje.

Ko so prišli otroci drugo jutro v očetovo sobico, so našli pri postelji jokajočo mater. Dremajoči bolnik je odprl svoje mračne oči in, videvši otroke, se je vzdignil siloma po koncu.

Človek bi bil mislil, da bode sreča uradnikovih trajna; toda v najlepšem poletnem dnevu se pripodé oblaki in vsujejo pogubonosno točo na krasna polja: tudi nad to srečno rodbino se je stemnilo nebó.

Mladi oče, ki si je bil moral priboriti kot dijak većinoma s svojo silo vsakdanji kruh, je bil nekako slabega zdravja. Vsled neumornega delovanja pri uradnji in vednih skrbij za prihodnost je mož opešal. Da ne bi žalil svoje ljube žene, je skrival svojo bole. To pa mu je bilo na škodo. Ko je moral poklicati zdravnika, je zmajal ta z glavo. — Slabo znamenje!

Večmesečni dopust ni nič pomagal bolniku. Mož je čutil sam, da je vedno hujše. Da-si bolan, je bil vendar najraje pri svojih otrocih.

Ko je gledal nékoč njih cvetoča ličica, se mu je storilo nekako čudno pri srcu, in solza mu je stopila v oči.

«Kaj pa vam je, ljubi atek», je vprašala Slavika, a Bogdanček je pogledal mило očeta ter prosil: «Oj, ne jokajte, ljubi ata, saj vas imamo vsi tako zelo radi!»

Tedaj pa se oče ni mogel več vzdržati, odtegnil se je v svojo sobo in mило je zaplakal.

Tudi Slavika in Bogdanček sta jokala, misleča, da ju oče ne ljubi več; manjša dva pa sta pomagala kar takó, ne vedé prav, zakaj naj bi jokala.

Oj, ubogi otroci! Niso mislili, kaj jih čaka. Ko je moral ostati oče v postelji, so bili vedno okoli njega.

To je bilo po zimi. Ko se je vračala vesela pomlad, je prinesla nekega dne Branka očetu vijolic z vrta: «Na, ata, roža, roža!» Radostno je vzel bolnik duhteče oznanjevalke pomladi. Deklica pa ga je prijela za roko, proseč: «Ata, pojdi z Branko, na vrtu je več rož!»

«Jutri, jutri pojdeva», je dejal oče. — Zdelo se mu je nekoliko lože, in mislil je res, da bo mogel vstati prihodnji dan. —

Ko primanjkuje v svetilki olja, pojema polagoma nje plamen; potem pa še jedenkrat jasno zasveti in — ugasne. Tako je tudi večinoma pri bolnikih: nekoliko pred smrtjo čutijo se navadno bolje.

Ko so prišli otroci drugo jutro v očetovo sobico, so našli pri postelji jokajočo mater. Dremajoči bolnik je odprl svoje mračne oči in, videvši otroke, se je vzdignil siloma po koncu.

«Ljubi otroci!» je začel siromak tihim glasom, «jaz moram umreti, a vi boste brez očeta. Bodite pridni, Oče nebeški vas ne zapusti!»

Z velo roko je prekrižal vsakega posebej. Bogdanček pa se je oklenil očetovega vratu, rekoč: «Ata, ata, vi ne smete umreti!»

Strastno ga je pritisnil oče k sebi in ga srčno poljubil, potem pa je omahnil nazaj.

— — —

Ne bom vam popisoval žalosti, joka in krika v nesrečni hiši, ko je zatisnil blagi oče svoje oči. Vi, ki ste to sami doživeli, veste itak, nočem vas spominjati; drugi pa prosite Boga, da vam ohrani skrbne stariše še dolgo, dolgo! — —

Rodbina je ostala brez očeta, brez hranitelja. Žalostna mati ni mogla več prestati v nesrečnem kraju, kjer jo je dohitela tako grozna nezgoda. Rada je torej sprejela povabilo brata svojega rajnega moža, ki je bil župnik v neki vasi, in se je podala z otroci k njemu.

II.

Bogdanček ostane pri stricu.

Prav je bilo, da je šla udova k svojemu svaku, kajti razvedrili so se vsi. Go-

spod župnik, blaga duša, je trpel sam neizrečno ob izgubi svojega dragega brata; vendar se je ravnal po krščanskem nauku: ne žalujte preveč po umrlih, ampak molite za-nje! — Potolažil je udovo in občeval z otroci takó ljubeznivo, da so se mu kmalu privadili. Slavika se je vrtela okoli njega in mu prinašala zdaj vode, zdaj zopet kako knjigo ali kaj takega, kar je želel. Branka in Cirilček sta ga imenovala celó „ata“, tako rada sta ga imela.

Najbolj pa se je oklenil strica Bogdanček. Vedno je bil pri njem. Povsod ga je spremljal in pogovarjal se je z njim kakor kak mož.

Tudi gospodu župniku je bil Bogdan najljubši, menda zató, ker je bil bratu najbolj podoben in pa lepo ubogljiv.

«Striček, ljubi striček», je dejal Bogdanček nekega dne, ko se je govorilo, da pojdejo zopet v mesto, «jaz ostanem pri vas!»

Te ljubke besede so gospoda župnika takó ganile, da je začel premišljevati, kakó bi dečka res obdržal. Rekel je svakinji, naj mu ga pusti. Sirota pa se je razjokala in dejala: «Moža sem izgubila, zdaj pa naj bi se ločila še od sina!»

Blagi župnik ni več govoril o tem. — Udova je začela premišljovati svoje stanje. Borna pokojnina, ki ji je bila zagotovljena po možu, je bila premala, da bi bila preživela dostojno pet ljudij. Uboga mati je torej poklicala Bogdančka in ga vprašala, ali bi res rad ostal pri stricu. Ko je deček pritrdil, je rekla: «Tedaj boš pa sirotek brez mene!» Sinček je odvrnil: «Saj prideš, mama, večkrat semkaj k stričku, in tedaj se vidiva».

Te besede in pa uverjenje, da se dečku ne bo godilo slabo, so rodile v udovi sklep, pustiti ga pri stricu.

Prosila je torej svaka, naj bo Bogdančku očetov namestnik, kar je ta rad obljubil. Prevezel je vso skrb zanj. — —

Udova se je pripravljala na odhod. Bogdančka se je polastila nepopisna žalost. Prej je mislil, da lahko ostane pri stricu, zdaj ga je pa le bolj sililo z materjo. — Bog vé, kako bi še bilo zgodilo, da mu mati ni obljubila, priti takoj ponj, kedar bo hotel. — Stric je tudi tolažil dečka, in tako so se vendar ločili, da-si s solznimi očmi.

Dolgo je še gledal Bogdanček za vozom, ki mu je odpeljal drago mater, sestri in bratca. Mahal je z belim robcem v pozdrav.

Zdelo se mu je, da mu nekaj trga srce; ubogi materi pa je bilo še huje.

Stric je prijel dečka za roko in ga vodil v vrt, kjer mu je kazal krasne, pisane cvetice in mlada drevesca; dečku je res kmalu odleglo, ker je takó mislil na druge reči.

Pri večerni molitvi se je spomnil pridni sinček najprej očeta, potem pa je še vpletel svoje besede: «Ljubi Bogek, ohrani mojo drago mamico, Slaviko, Branko in Cirilčka! Naj sladko spančkajo, jutri pa zdravi vstanejo!»

In deček je mirno zaspal.

III.

Njegov novi prijatelj.

Bogdanček je bil zdaj sam. Gospod župnik je imel mnogo stanovskega posla in se ni mogel pečati vedno le ž njim. Tudi teta, župnikova sestra, ni zadostovala dečku, da-si ga je imela zeló rada in je mnogo ž njim kramljala. Naravno je torej, da si je deček iskal novih tovarišev, katerim bi se pridružil.

Ni bilo treba dolgo iskati. V župnišču so imeli starega hlapca, ali bolje rečeno:

gospodarja Antona. Ta se je bil dečku že davno prikupil, ker mu je rad popravil kako igračo. Dokler je imel Bogdanček dovolj zabave, ni prišel ž njim toliko v dotiko: zdaj pa se ga je oklenil z vso ljubeznijo. Postala sta prava prijatelja. Ni čuda! Stari pregovor pravi, da so si priletni ljudje in otroci prav slični, in to je res. Na stare dni postane človek nekako otročji in mu je tudi taka družba najljubša.

Stari Tone, kakor so ga klicali, je bil posebno prikupljiv. Vsako stvarico je znal popraviti, in delal je tudi nove igrače. Znal je mnogo mičnih povestij, opisoval je živo kraje, katere je kdaj prehodil kot vojak, in krasno je opisoval dogodke v naravi. Bogdanček bi ga bil vedno poslušal.

Teti ni bilo popolnoma ljubo to prijateljstvo, ker se je bala, da ne bi Tone tu pa tam pozabil svojih opravil, katere je prej izvrševal vedno natanko. Župnik pa je bil dober človek in je privoščil starcu počitka, rekoč: «Naj si le oddahne stari siromak, saj je dosti pretrpel v življenju. Tudi meni je dolga leta zvesto služil, in grdo bi bilo, ako bi mu ne privoščil malo počitka!» Sestra je bratu prikimala, in odsehdob se ni več hudovala nad Tonetom.

Bogdanček se je trdno držal svojega novega prijatelja.

Vedno mu je bil za petami. Pa tudi pomagal mu je, kjer je le mogel.

Tone je imel v hlevu sedem glav živine, ali prav za prav šest glav in jedno glavico. Redil je namreč malo lisasto teličko za pleme. Ker je videl, da je Bogdanček to živalico imel posebno rad, mu jo je prepustil v oskrbovanje.

Deček je sicer pridno nosil telički krme in vode, a skrivaj jo je moral vendar Tone oskrbovati; se-ve, na otroke se ni zanesti!

Nekoč je gnil Tone teličko iz hleva, da bi se malo prehodila. «Naj jo jaz držim, naj jo držim!» je prosil Bogdanček.

«Pa ti uteče», je dejal Tone. Bogdanček pa je rekel: «Kaj mislite, da nisem nič močen, saj sem že velik. Tako tele bom pa že še držal!»

«No, tedaj pa je le primi», je rekel starec, «a glej, da je ne izpustiš!» Bogdan je krepko prijel za verižico in stopal pred telico na dvorišče. Komaj pa sta prišla tja-kaj, je skočila izpočita žival, da je zletel deček na tla, kakor je bil dolg in širok. K sreči jo je hitro izpustil, sicer bi se mu bilo slabo godilo.

Od tedaj ni bilo dečka tri dni v hlev. Četrto jutro pa je klical Tone: «Bogdanček, Bogdanček, léti, boš nekaj videl!»

Deček, ki je bil ravno pri zajutreku, je skočil tako, da je razlil skoraj vso kavo.

«Kaj pa je, Tone, kaj!» je vprašal radoveden, prihitevši na dvorišče. Stari Tone pa mu je pokazal s prstom čez usta, da mora biti tiho, in šla sta v hlev, kjer je čakalo Bogdančka novo veselje.

IV.

Mladi zajčki.

Tone je imel zajce. Bogdanček jih je rad gledal. Nosil jim je pridno detelje. Rad bi bil dobil katerega v roke, a prijeti si jih ni upal, ker se je bal njih dolgih zob. Danes pa je zagledal poleg starih tri mlade zajčke.

«Joj!» je vskliknil radosten in se ni upal niti zganiti, da bi jih ne preplašil.

Kakor hruške so bile te male stvarice. Poskušale so že zvečiti travo. Dva sta bila bela, jeden pa črno-marogast. Ta je dečku najbolj ugajal.

«Tone, primite, primite tistega črnega!» prosil je svojega prijatelja. Ta pa je vedel, kako težko je uloviti tako živalico, in rekel je dečku:

«Le ti ga primi!»

Bogdanček se je ojunačil in skočil za zajci. A kaj! Švignili so na vse strani in se pogubili v podzemskih rovih.

Zunaj je ostal le jeden stari zajec. Udaril je krepko trikrat z zadnjo nogo po zemlji, češ: le pridi, ti že pokažem! No, Bogdančku ni bilo mar tega predrzneža, in tako ni bilo vojne.

Dečku je bilo žal, da je zapodil zajčke, in žalosten je popraševal Toneta, ali še pridejo zopet na svetlo. Ko ga je ta zagotovil, da bodo še tisti dan zunaj, se je pomiril.

Popoldne je prinesel starec nekaj v klobuku. Rekel je Bogdančku: «Če uganeš, kaj imam tukaj notri, pa ti dam».

«Zajčka», je vskliknil deček brez pomisleka in — uganil je. Tisti črno-marogasti zajček je čepel v klobuku.

«Jojmenes, kako si lep!» je dejal Bogdanček vesel in gladil malega glodavca.

«Na, jej, jej!» ponujal mu je žemljico, a ko je ni hotel, mu je prinesel košček sladkorja, toda zajček ni maral zanj.

Tone je rekel počasi: «Zato imajo zajci tako dobre zobe, ker ne grizejo sladkorja».

V radosti bi bil deček popolnoma pozabil, kar mu je bil starec obljubil. Ta pa je bil mož-beseda in je dejal: «Ker si tako prebrisan in ker imaš zajčka rad, pa naj bo tvoj».

Kdo bi popisal Bogdančevo srečo? Pristikal je zajčka k licu, in kdo vé, kaj vse bi mu bil še napravil, da ni Tone rekel, naj ga izpusti, da pojde k mamici. — Deček je seveda takoj ubogal.

«Kako ste ga vendar ujeli», je popraševal potem, «ko pa takó beži?»

Starec se je nasmehnil: dobro se mu je zdelo, da je prekosil dečka.

Odsehdob je nosil Bogdanček še bolj pridno zajcem piče, da-si je imel neko čudno, skrivno željo, da bi ostal namreč njegov zajček vedno tako majhen.

Ta želja se mu ni izpolnila.

V.

Senena košnja.

Neko nedeljo je povabil Tone po večernicah svojega ljubljenca, da bi šla po-

gledat malo na travnik. Ko je to teta Bogdančku dovolila, sta šla. Tjakaj prišedši, je ogledoval Tone travo, Bogdanček pa je zbiral cvetice v šopek. —

Lep pisan metulj se je zibal na lahkih krilih od cvetke do cvetke. Deček jo je takoj potegnil za njim. Metuljček obsedi na beli marjetici. Urno ga pokrije Bogdanček s širokim klobukom. «Ga že imam!» vsklikne in privzdigne nekoliko klobuk, da bi prijel metuljčka. Ta pa smukne skozi odprtino in jo pobriše prek travnika. Deček jo udere za njim.

Tone pa je bil vesten človek. On ni delal kot hlapec, ampak kot skrben gospodar. Takih poslov je dāndanes žalibog malo. Lahko umemo, da mu je bilo žal trave. «Bogdan, po travi ne smeš letati, ali ne vidiš, koliko je pohodiš!» je pokaral resno dečka. In poslušni otrok je ubogal takoj in prišel na stezo, če tudi so mu oči uhajale čez travo za krasnim metuljem. No, z očmi ni nič škodoval travi in metulju tudi ne.

«Ta teden bomo kosili», dé Tone in pristavi dobre volje: «letos je pač lepa trava».

Za torek se je odločila košnja. V ponedeljek popoldne je klepal Tone koso. Bogdanu je ugajala ta enakomerna godba. —

Ko je starec odšel v hlev pogledat k živini, poskusil je klepati tudi on. Krepko je udaril nekolikokrat po kosi in — pošteno jo je pokvaril. Tone je prihitel in se zelo razjezil.

«Kaj, moraš povsod biti zraven?» se je hudoval; «samo škodo delaš, drugega nič!»

Te besede so bile za rahlega dečka vendar nekoliko preostre. Solze so mu stopile v oči, in natihoma jo je pobrisal v sobo. Tedaj pa je bilo tudi Tonetu nekoliko težko. Pa kaj si je mogel? Otroci se morajo pokarati, če storé kaj napačnega, da vedó za drugikrat, kaj ni prav.

Drugi dan si ni upal Bogdanček blizu hleva. Zelo ga je torej razveselilo, ko ga je Tone poklical. Starec je namreč nesel južino na polje in vzel je dečka seboj.

Vse je bilo pozabljeno, ljubeznivo sta se pogovarjala stara znanca.

Ko je videl deček, kakó padajo pod koso tudi cvetice na kup, je vzdihnil: «Oj, kakó je škoda teh lepih cvetk!» Tone pa je dejal, da ne more biti drugače. Rekel je:

„Kosa nabrušena
Nič ne izbira,
Travo in cvetje,
Osat podira*.

Teh besedij ni umel deček: bolj ga je potolažilo zagotovilo, da bi bile te cvetice itak kmalu zvene, a sedaj da prirastejo nove, še mnogo bujnejše.

Popoldne je bil Bogdan zopet na travniku. Rad bi bil nekoliko bos poskakljal, kakor časih doma. Sezul se je torej in skrtil čeveljce v mejo. Komaj pa je stopil prvi korak na koševino, je zaupil na glas, takó ga je zbadlo v nogo.

Bogdanček je mislil, da je stopil na iglo; takoj pa je umel, da je koševina takó bodeča.

Hitro je segnil po čeveljce. Obul je prvega; ko pa je vlekel desnega na nogo, je čutil nekaj živega. Takoj ga je zopet sezul, da bi videl nepovabljenega gosta. V istem hipu pa je skočila iz čeveljca velika kobilica dečku naravnost na nos, da je strašno zakričal. Ljudjé so že mislili, da ga je kača pičila. —

Sušenje je veselo delo. Dekleta so lepó prepevala in gredé obračala travo. Bogdanček bi bil tudi rad poskusil.

«Ali smem tudi jaz obračati?» je vprašal Toneta.

«No, le poskusi!» je dejal ta in mu dal najmanjše vile. A kaj bo otrok, posebno tak, ki je vzrastel v mestu! Ko je prvokrat zabodel, vpičile so se mu vile v zemljo, da

jih je komaj izruval. Drugokrat mu je ušla trava med roglji, tretjokrat pa, ko je prav zabasal, je bil že tako spehan, da ni mogel vzdigniti take teže. Zagnal je vile od sebe in se lotil kar z rokama dela. Raztrosil je nekoliko trave, menda za pol male kopice, potem pa se je podal v senco. Valjal se je po zelenih tleh in se čudil, kako je mogoče tako hiteti obračati, in pa še bosa, bosa so bila ta dekleta!

Drugi dan so basali senó. Takrat pa ni bil Bogdan brez posla. Dobil je bič v roke in je stal pred voloma, da nista mogla naprej. To pa je znal! Se-ve, nekoliko ga je strašila misel: kaj, ko bi vola potegnila in ga pohodila? Toda imela sta pred seboj kopicico svežega sena in pridno sta ga obirala. Saj pa je tudi duhtelo to seno, da ga je Bogdanček sam okusil; pa mu menda vendarle ni teknilo.

Bogdan je torej stal pred voloma z visoko povzdignenim bičem. Bil je ponosen in glasno je kričal: «Oha! Oha!» da-si ni bilo potrebno.

Nekaj pa vendar ni bilo dečku prav. Kedar je bilo treba prestaviti, je vzel vedno Tone bič v roke.

«Zakaj bi pa jaz tega ne znal?» je mislil Bogdanček; stopil je v stran in švignil skrivaj po volih, da sta takoj potegnila. Tisti, ki je bil na vozu, bi bil skoraj nenadoma zletel doli. — Deček je hotel takoj ustaviti vola, a nista ga ubogala. Moral ju je Tone strahovati.

Dobro, da ni videl, kako je Bogdanček pognal, takoj bi bila zopet navskriž! —

Deček pa je bil vendar kaznovan. Ko je Tone izredno tepel vola, je bolelo dobrega otroka srcé, kajti vedel je, da je on kriv tega.

Takó trpi uboga živina mnogokrat krivico, a nima božjega darú, da bi se komu pritožila. Zató pa moramo ž njo lepo ravnati in je ne smemo pretepávati. —

Ko so zbaševali, je smel Bogdan na hlev „tlačit“. To mu je ugajalo. Skakal je po senu, da bi bil človek mislil, da se vse podere. Ko ga je pa začel zbadati drob za srajco, se je ukral na dvorišče in se kratkočasil z vrvjo, ki je bila privezana pri vozu. Prijel jo je za drugi konec in vrtel s tako silo, da mu je pot kar tekkel po obrazu. Zvečer je hitro zaspal in sladko sanjal o košnji.

VI.

Lastavička.

Ko je bil prišel Bogdan k stricu, ni še bilo lastavičjega gnezda na hlevski steni. Visoko je tičal v zidu dolg žrebelj. Tamkaj je obsedevala lastavica, časih dve, in bilo je veselo žvrgolenje. —

Deček je opazoval, kakó sta lastavici pridno odletavali in nekaj ob zidu pikali. Najprej je nastala na steni črna okroglasta črta. Bogdan je vprašal Toneta, kaj to pomeni, in ta mu je natanko popisal, kako si zidajo lastavice gnezdo iz blata in bilk. Pravil mu je tudi, da je srečna tista hiša, kjer gnezdijo te ljubeznive ptice, da se ni treba bati požara; zato se ne sme lastavicam storiti nič žalega i. t. d.

Deček je pridno poslušal in potem z največjim zanimanjem opazoval spretna zidarja.

Gnezdo je bilo končano, in Bogdanu je ugajalo takó, da bi bil kar zlezal vanj. —

Minulo je okoli mesec dnij. Neko jutro je zaslišal deček iz gnezda čuden glas. Takoj je uganil, da so se izvalili mladiči. — Stari lastavici sta veselo izletávali in se vračali.

Bogdanček bi bil jako rad videl mlade lastavice. Ni mu bilo treba dolgo čakati. Kmalu so postali mladiči toliko krepki, da so dvigali glavice skozi odprtino. Zdaj je videl deček njih kljunčke. Oj ti požrešni, rumeni kljunčki, — vedno so bili odprti! Deček je mislil, da se niti zapreti ne dadó. — Mladina je mladina! Zmiraj bi jedla!

Stara sta zdaj še bolj pridno letala in prinašala muh in mušic, ki sta ji lovila leté po zraku. A vse premalo! Lastavičke so čivkale, kakor bi jim bilo končati lakote. Bogdan se je čudil, kakó sta stari lastavici vtikali vsakemu mladiču po vrsti hrano v kljunček — nijednega nista pozabili. In od kod sta mogli toliko prinašati! — Ubogi stariši! Kolikokrat morajo pritrpati sebi, da napolnijo nenasitne želodčke svojih otrok!»

Bogdan se je bil že nekoliko naveličal svoje živine, že dva dni ga ni bilo v hlev. Taki so otroci, lotijo se dela, kakor da bi ne mogli nikdar nehati, a kmalu imajo vsega dovolj! — Tretji dan je šel deček zopet gledat k telički. Ko je prišel blizu hleva, je zaslišal čudno prhutanje. Stopi hitro bliže in vidi mlado lastavičko. Sirotica je bila pala iz gnezda. Deček jo pobere in pomiluje. Tičica trepeče strahu. Bogdanček, misleč, da

je takó lačna, jo hoče nakrmiti z drobtinami, toda sicer vedno odprti kljunček noče se zdaj odpreti. Drobtine pač niso za lastavico, kakor za ljudi senó ne, in če še takó duhti. Deček premišlja, kaj bi s ptičem, stara je pa letala okoli njega in milo tožila. —

Bogdan si hitro nekaj izmisli. Poišče starega Toneta, ki prinese lestvo in spravi mladiča nazaj v gnezdo. Dečku pa se je zdelo to takó dobro, kakor da bil rešil kakemu človeku življenje. Črez nekaj dnij so izletele lastavice. Bogdan je mislil, da pozná tisto, ki jo je imel v rokah. «Ta-le je moja!» je dejal vedno, ko je priletela katera prav blizu njega.

Ali mislite, da jo je res poznal, in lastavička njega? — No, kdo bi ne privoščil dečku takega nedolžnega veselja!

VII.

Strah.

Bogdanček je našel nekoč veliko bubo (zavito gosenco). Tone mu je pravil, da pride iž nje metulj, deček pa mu tega ni verjel, misleč, da se šali. Vzel je bubo in

jo shranil k drugim svojim igračam v škatljico. Davno je že pozabil na njo.

Neki dan v mraku je sedel v sobici in večerjal, kar je nekaj potrkalo. «Prosto!» je zaklical Bogdan, kakor se je bil naučil od strica, toda nihče ni stopil v sobo. Gre torej k durim in pogleda — nikogar!

«Najbrž se mi je le zdelo», je mislil deček. Komaj pa je prijel za žlico, je potrkalo zopet, in sicer glasneje. Groza je prešinila dečka in popihal jo je iz sobe v kuhinjo.

«Teta, teta, v hiši je strah!» zakliče preplašeno. Teta pa se nasmehlja in reče: «Kaj bi le, strahu ni!» Deček pa le trdi in pripoveduje, kako je dvakrat zaporedi potrkalo, a da ni bilo nikogar blizu. Poprosi teto in oba gresta v sobo, seve, Bogdan zadi. Poslušata in poslušata, a ničesar ni slišati.

«No, vidiš, da ni nič, saj sem ti rekla, to je bila le domišljija», pravi teta. Bogdan zdaj sam ni vedel, komu naj bi verjel: svojim ušesom ali teti.

Vlegla sta se spat. Deček je navadno takoj zaspal, danes pa se je obračal v svoji posteljici. Ni se ga hotel polastiti blagi spanec. Po ušesih in po glavi mu je še vedno zve-

nelo čudno trkanje. Kaj je moglo neki to biti! —

Zdajci zopet močno potrka. No, sedaj ni bilo več dvoma! Dečko potegne odejo čez glavo, da bi nič ne slišal in ne videl. Zastonj! Trkanje ne preneha!

«Teta, teta!» zakliče Bogdan, «ali nič ne čujete?» in prebudila se je teta ter slišala trkanje.

Vstane, prižge luč in posveti v omaro, pod postelji, povsod, pa nič ne najde.

«Najbrž je miš ali podgana, ki kaj gloda», tolaži Bogdana, a sama tudi nekoliko trepeče.

Bilo je skoraj takó, kakor je nekoč nekdo miril tovariša: «Le nič se ne boj, mene je samega strah!» —

To je bila slaba noč! Še-le proti jutru sta zaspala teta in Bogdan. —

Ko je deček drugi dan zajutrkoval, je slišal šumotanje. Teta je poklicala posle skupaj in šli so iskat čudno pošast.

Dobro so bili oboroženi. Dekla je imela široko brezovo metlo, teta staro omelo, Tone kos grabljišča, Bogdan pa lesen meč, kateri mu je bil napravil gospod kaplan. Začelo se je iskanje. Predjali so omaro in postelji, a nič ni bilo videti. Prišli so do zaboja, v ka-

terem je imel Bogdan svoje reči. Ko ga dekla potegne, zašobasti nekaj v njem.

«Tu notri je, tu notri!» zakliče Tone. «Miš je! Notri je prišla, ven pa ne more», modruje starec in začne zapovedovati kot iskušen vojak: «Ti, Mica, stopi sred sobe, da boš lože mahala: teta, vi pojdite semkaj na levo; Bogdanček pa na desno! Takó, sedaj pa le pazite, če bi morebiti meni ušla!»

Vsi so bili pripravljene, ko je začel Tone jemati razne reči iz zaboja. Sedaj je zopet nekaj zašumotalo, da je dečku strepetalo srcé.

«Le počakaj, skoraj bova vkup!» dé starec, in vsi pazijo na odločilen trenutek.

Jemlje, jemlje in vzame zadnjo škatljico iz zaboja, a čudo — ničesar ni.

«To pa vendar ni karsibodi, saj sem slišal!» reče Tone, dečku pa nekoliko odleže.

Pomiren vzame škatljico, da bi pogledal svoje igrače. Hitro odpré in — frrr! — velik metulj izleti iz nje mimo Bogdanove glave. Lahko si mislite, kako se je otrok prestrašil. Kakor odrevenel je stal, „britki“ meč pa mu je ušel iz onemogle roke.

Tone je vzel in ogledaval prazno bubo ter dejal počasi: «Ali ti nisem pravil, da bo iz tega metulj!»

Sedaj še -le je umel deček ves dogodek in srčno se je smejal. Meča ni pobral, njegove oči so lovile metulja, ki se je zalätaval sedaj v jedno, sedaj v drugo okno.

«Dóbimo ga!» prosil je srčno, in začeli so ga loviti. — Ne vem, ali so nalašč tako napravili, ali se je res primerilo, da ga je Bogdan ulovil.

«Vidite, Tone, sedaj ga pa le imam!» pobahal se je zadovoljno. Tone pa je pri-trdil nekoliko zbadljivo: «Pa si tudi zelo srčen, da si ujel celó nočni strah!»

VIII.

K r e s.

Na predvečer praznika sv. Cirila in Me-toda je dal vsigdar gospod župnik zažgati velik kres na najvišjem vrhu nad svojim vi-nogradom. Tudi letos so šli po večerji vsi na isti vrh, kjer jih je že pričakovala pre-cejšna množica bližnjih sosedov. Bogdan je prišel poleg strica. Ko je zagledal ogromno grmado drv in suhljadi, je vprašal radovedno: «Kaj pa je to? Ali je to kres?»

«Boš že videl», je odgovoril gospod župnik. Odzdravil je prijazno pričujočim, stopil na vzvišen prostor in govoril tako-le;

«Preljubi Slovenci!

Vsi dobro veste, čemu smo se danes tukaj zbrali: počastiti hočemo naša sveta blagovestnika Cirila in Metoda, ki sta pred več nego tisoč leti prižgala našemu slovenskemu ljudstvu luč svete vere. Takó tudi mi danes prižgemo ta kres v znamenje, da je naša vera živa, kakor je bila od začetka, pa tudi v dokaz, da smo Slovenci, ki častimo svoj narod in smo pripravljeni zanj darovati življenje in kri!

Visoko naj se dvigne plamen, a še više dvigaj se naš duh, tjakaj pred prestol naših aposteljev, proseči ju, naj nas branita in krepita, da ostanemo vedno pravi Slovenci!»

Bogdanček sicer ni umel teh krasnih besed, a navdušen je bil, kakor vsi zbrani vaščani.

Ko je gospod župnik pomolel bakljo v suhljad, je švignil plamen visoko proti nebu. Dvignila so se z njim istinito tudi vsa srca, in prekrasna Ciril-Methodova pesem se je razlegala daleč okrog po dremajoči okolici. Vmes

pa je plapolalo in pokalo, treskalo in hreščalo v čarobno poletno noč.

«Oj, tam-le je tudi kres», je vskliknil deček, pokazavši s prstom proti severu, «tam tudi, tu tudi!»

In res, krog in krog, po gričih in hribih in visokih gorah so zaplameneli kresovi kot orjaške, žive priče, da biva tod povsod jeden narod, kateri druží ista sveta vera in ista neusahljiva ljubezen do premilega jezika slovenskega.

Bogdanček je štel in štel, a prešteti ni mogel vseh kresov. Dekleta in mladeniči pa so prepevali krasne narodne pesmi, dokler ni začel plamen pojemati.

Na poti proti domu je povpraševal Bogdanček strica o svetih bratih Cirilu in Metodu. Željno je poslušal, kakó sta prišla ta sveta brata pred dolgim časom v slovanske kraje, kjer sta učila ljudi častiti in moliti edino pravega Bogá, ki je stvaril nebó in zemljo.

«Kje pa sta zdaj?» je vprašal deček, gospod župnik pa je rekel: «Zdaj se veselita v svetih nebesih in prosita za nas, da bi tudi mi prišli po smrti v nebeški raj tjakaj gori nad te blesteče zvezdice, kjer se nihče ne joče, kjer je večna radost doma».

IX.

Ribji lov.

Neki dan je bil Bogdan s stricem sam doma. Teta je bila pri vinogradu, Tone pa je gnal voliča na sejem. Dečku je bilo dolgočasno, kajti stric je vedno pisal. Lahko torej umemo, da se je dal pregovoriti od sosednih otrok in je šel z njimi — „ribe lovit“. Kar brez stričevega dovoljenja se jim je pridružil. —

Ti dečki so bili vsi večji in so znali dobro ribariti.

Podvihali so si hlače in rokave, stopili v vodo, in delo se je pričelo: prijemali so pod kamenje ter metali ribe in ribice na suho, kjer so sirote skakale v smrtnih težavah. Bogdanček ni mogel prav umeti, zakaj bi bilo v vodi bolje nego na trati. Od začetka se je nekoliko bal rib, potem pa je vendar prijel najmanjšo v roke.

«Kakó je mastna!» je dejal začuden.

«Bogdan, pojdi ti tudi lovit!» prigovarjali so mu dečki, in dal se je res pogovoriti. Sezul je čeveljce in se pripravil na lov. Stopil je v vodo, kjer je bila najbolj plitva. Segnil je pod ta in drugi kamen, a zastonj,

ribe ni bilo. Šel je nekoliko dalje za potokom in videl, kakó se je skalila voda. «Aha, tukaj mora biti», je mislil. Seže urno pod kamen in zakliče: «Je že moja!»

Vsi otroci se ozró, Bogdan pa vleče in privleče veliko — žabo za tace. — To je bil smeh! Mladi ribič pa je zagnal daleč od sebe svoj prvi plen. Jezilo ga je, da se je takó osmešil, in hotel je vsekakor vjeti ribo. Isti hip vidi jedno smukniti pod velik kamen.

«Dobil bi jo gotovo», misli, «ako bi ne bilo ravno tukaj precejšnje globine», — A dečko si takoj pomaga. Vleže se na kamen in prime pod njega. Res doseže ribo, a le do repne plavuti. Spne se še nekoliko, riba mahne z repom, Bogdanček pa se postavi na glavo v vodo. Mahne nekolikokrat z nogama, da se prevrže in prestrašen izkobaca iz vode. Ves moker ihté hiti domú.

Prav takrat je prišla teta iz vinograda. Hitro je preoblekla dečka, potem ga pa pošteno okregala. — No, veselilo jo je vendar, da je prišel hitro domu in vse odkrito razodel. Drug otrok bi se bil najbrž iz strahú pred kaznijo kam skril in se prehladil, kakor se je bil Gašparjev France.

Ta se je igral nekoč z otroci na brvi in cmoknil v potok. Ker se je bal šibe, se je

skril do večera okrog. Ko pa je prišel domu, ga je začelo mraziti, in čez dva dni je bil siromak mrtev. —

Bogdanček je bil pametnejši in je tudi rad ubogal ter se vlegel v posteljo, tembolj, ker mu je bilo hudo. Napil se je bil vode čez žejo, in to ni dobro. No, drugo jutro je bil zopet zdrav. Obljubiti pa je moral teti, da ne pojde nikamor več brez dovoljenja, najmanj pa ribe lovit. To je izpolnil tem lože, ker je bil hud na sosedove poredneže. Ali veste, kaj so storili? Kolikorkrat so ga videli, so mu zapeli tako-le:

Bogdanček je ribe lovil,
Je ribe lovil,
Pa žabo veliko dobil,
Pa žabo dobil

V potoku na glavi je stal,
Na glavi je stal,
In moker domu jo pobral,
Domu jo pobral.

Bogdanček, ne hodi lovit,
Ne hodi lovit!
Le pojdi se rajši solit,
Se rajši solit!

Jeza je grabila Bogdančka, in bil bi naklestil te dečke, ako bi bil mogel. Tako pa se jih je raje izogibal, in — prav je imel!

X.

Zrele hruške.

Neki dan pokliče gospod župnik svojega stričnika na sadni vrt. Ko prideta pod lepo hruškovo drevo, je strese stric, in pet lepih rumenih hrušek pade v travo. Ni bilo treba opomniti dečka, naj jih pobere.

«Nate striček!» je ponujal sadje. Gospod župnik je res vzel dve, tri pa je pustil dečku. Kakó so mu teknile! Ni mogel dovolj prehvaliti okusnega sadú. Saj pa so tudi bile dobre te hruške in bile so tudi najbolj zgodnje! «Glej, Bogdanček», je dejal častitljivi mož, «to drevo sem še jaz vsadil».

«Kakó ste to naredili?» je vprašal deček, «saj je hruška mnogo večja od vas!»

Stric pa je odgovoril: «Seve, zdaj je večja, a takrat je bila še mala, manjša nego ti, — tudi cepil sem jo sam».

Na to je pravil dečku, kako vzraste iz peške divjak, ki bi sicer postal tudi veliko drevó, a bi rodil samo slabo kislo sadje. Pripovedoval in kazal mu je tudi, kako se drevo cepi in potem goji. Nazadnje je še pripomnil, kakó neizrečno ga veseli, da se mu je ravno ta hruška tako posrečila. Rekel

je, da tudi otrok je drevesce, na katero se mora skrbno paziti, da postane dobro in krepko. Na to mu je še pokazal vsa drevesca, katera je bil on vzgojil.

«Bova še jedla!» je dejal zadovoljno, deček pa je resno prikimal, kakor da je hotel reči: „Kajpada!“

Od tega dne je bil Bogdanček večkrat na vrtu. Stric mu je namreč dovolil, da sme pobirati zrelo sadje, kar ga je veter strosil na tla.

Nekoč je priletel in zagledal od daleč debelo hruško. Hitro jo je zgrabil in jo je hotel okusiti. Ravno bi jo bil pregriznil, kar zabučil nekaj v njej. Prestrašen izpusti hruško in iž nje prileze velika osa, ki jezno okroži nekolikokrat dečka, potem pa odleti. Bogdan jo je že poznal, da je osa. Pičila ga je bila namreč nekoč bučela, in od takrat se je zanimal za vse živalce te vrste ter se jih skrbno ogibal. No, tudi obadu in večjim muham ni zaupal.

Ko je pripovedoval stricu o predrzni osi, je rekel ta: «Dobro, da te ni pičila v ustih! Prigodilo se je že, da je moral človek vsled tega umreti, ker ga je oteklina zadušila». Potem je opomnil dečka, da mora vsak sad skrbno pregledati in ga olupiti, ali najmanj

dobro obrisati, da ne zavžije ž njim kaj napačnega. Ob tej priliki mu je tudi pravil, kako škodljivo je nezrelo sadje in koliko otrok umrje, ker je jedó.

«Kako pa se pozna, da je sad zrel?» je vprašal deček. Gospod župnik mu je povedal, da imajo zrele hruške črne, jabolka pa temno-rujave peške. Nekatero sadje je tedaj zrelo, kedar dobi posebno mu barvo, kakor češplje temnovišnjevo i. t. d.

Ubogljivi deček je strogo izpolnjeval stričeve dobre opomine.

XI.

M l a t i č i.

Prišla je žetev. Ko so basali snopje, je šel Bogdan poleg tete na njivo. Tone ga je vprašal, če bi se hotel peljati domu. Dečko, seve, ni rekel, da ne.

Jeden mlatič, tisti, ki je metal snopje na voz, ga je vzdignil visoko, drugi ga je pa potegnil na voz.

«Drži se pač dobro, da ne padeš doli!» je rekel Tone. Bogdan pa se je bil itak že

sam oklenil žrdi. Zdelo se mu je, da je vrh zvonika, in kolikorkrat se je voz zmajal, je mislil, da je že mrtev. Oj, koliko rajši bi bil doli pri teti! No, skoraj so prišli čez slabo poljsko stezo na «veliko cesto». Tu je šlo popolnoma mirno. Sedaj se je deček popolnoma ojunačil.

«Juhu! Juhuhuu!» je zavriskal na vozu.

Ko so prišli pod velike orehe ob stezi, je zgrabil celó za vejo. To bi ga bilo skoraj hudo izplačalo. Predno se je mogel izpustiti, ga je vrglo na hrbet; ni manjkalo mnogo, da bi bil zletel zadi z voza.

Vesel je bil, ko so prišli do škednja, da je bil zopet prost.

Ko so začeli mlatiti, ni se mogel dečko nikdar načuditi, kakó je to, da ne udari mlatič mlatiča po glavi, ko cepci tako švigajo po zraku. Neizrečno rad bi bil sam poskusil, kako se mlati, a moža nista šla nikamor, takó pa si ni upal prijeti njih umetnega orodja.

Ko so mlatiči obedovali, je pustil Bogdan svojo juho in smuknil v škedenj. Po dolgem iskanju najde cepce, viseče ob steni. Vzame prvega in pregleda, kako je ustrojen. Čudno preprosto se mu je zdelo vse. «Tako si še jaz napravim», je dejal poluglasno. Prime

ročnik ob sredini, postavi konec na tla in zasučē cepec. Komaj pa se ta zavrti, lop! — udari dečka po glavi, da se mu kar zmoti.

Sedaj je bil Bogdan sit mlatve. Popraskal se je po glavi in zmuznil se v sobo. — Cepovni delal, a umetnost pridnih mlatičev je občudoval še bolj nego prej.*

XII.

M l i n č e k.

Blizu župnišča je bil vrelec. Izpod mogočne skale je teklo precej srebrnočiste, hladne vode. Semkaj so zahajali trudni popotniki in žejni domačini ter se poživiljali s „pristno kapljico“.

Tudi Bogdanček je rad dohajal k studenčku. Dostikrat ni bil žejen, in vendar je letel tjakaj. Veselila ga je namreč bistra vodica, ki je tekla po žlebu in padala precej globoko v jarček.

Stari Tone je to opazil in je hotel pripraviti dečku posebno veselje. Naredil mu je majhno mlinsko kolo. V okrogli ravni klinček je nataknil osem lesenih lopatk in je prirezal

gredelj na obeh straneh. Potem je zbil tri deščice za žlebič in poklical dečka.

Šla sta k studencu. Bogdanček ni vedel, kaj bo. Tone pa je pritrdil žleb v jarček, tamkaj, kjer je bil majhen vodopad, kakih deset korakov od studenca. Odrezal je dva rogljasta klina, prirezal ju na debelejši strani in porinil pod žlebom v zemljo. Med roglja je položil gredeljc in oj! začelo se je vrteti kolesce, da so visoko poskakovale vodene kapljice. — Še više je skakal Bogdanček samega veselja.

Odslej je bil večinoma pri svojem «mlinu». Napravil si je še sam dve kolesci. Nista sicer bili tako lepi, kakor Tonetovi, vrteli pa sta se vendar.

Dobri starec pa si je bil izmislil še nekaj posebnega.

Izrezal je malo kladvice, prevrtal roč in ga pritrdil med lesene škarje takó, da se je gibal na žreblju. Škarje je pričvrstil na deskico. V gredeljc je še pritrdil na strani kratko lopatico in porinil desko tako blizo, da je dosegala ta lopatica roč. Kladvice je jelo pošteno udrihati po deski, Bogdan je podstavil svoj kazalec, pa rad ga je zopet odmaknil, tako ga je udarilo. — Tone je še potegnil iz žepa debelo dno strte kupice in je položil pod

kladivce. To vam je bila godba! Daleč se je razlegalo kovanje, in privabilo je menda marsikaterega tujca, kateremu je bil prej studenček neznan. — Vsakdo, ki je prišel tjakaj, se je ozrl po neutrudljivem kovaču ter se nasmehnil; Bogdanček pa jih je skrivaj opazoval ter se veselil, češ, to je vse moje!

Tuj popotnik mu je nekoč rekel, da bo moral plačevati davek. No, tega mu ni bilo treba. Najbrž niso na davkariji nič izvedeli o njegovih velikih podjetjih!

XIII.

S stricem v mesto.

Do zdaj bi si lahko mislili, da je občeval Bogdanček večinoma s Tonetom, a temu ni bilo tako. Največ časa je preživel vendarle v družbi svojega strica in tete. Oba sta pazila nanj, kot na zenico svojega očesa. Povsod sta ga jemala seboj. Gospod župnik ga je nekoč celó povabil, da bi se peljal ž njim v bližnje mesto. Ni mu bilo treba reči dvakrat.

«Tedaj pa se moram preobleči?» je vprašal Bogdan teto.

«Seve», je dejala ona, «tisto najlepšo črno oblekico vzemi!»

Deček se je lepo umil in v nekaterih minutah je bil že na voziču. —

To je bila celo druga vožnja nego tistokrat na snopji. Brzo je šlo po gladki cesti. Bogdan je videl vedno kaj novega. Tukaj so čepele ženske na strnišču, in striček mu je pravil, da plejejo korenje. Tamkaj je hodila po pokošinem travniku črna vrana, in deček je vprašal, če bi jo bilo mogoče dobiti. Vrana pa je glasno zakričala: «Kua? Kua!» in brzo je zletela v sinji zrak, češ: ti boš mene lovil!

Pripeljali so se tudi mimo mlina. Bogdanček je natanko pogledal kolo ter videl, da je bolj umetno narejeno nego njegovo.

«Kedar bom velik, napravim si tudi tako» je dejal sam sebi.

Ko se je obračala steza navzdol, je zavoril voznik. Dečku je ugajalo vrtenje zavora. — Ko so prišli na potu proti domu zopet do tistega brega in je začelo iti navzgor, zaklical je vozniku: «Zavorite, zavorite!»

Mož pa se je nasmehnil in razložil otroku, kakó prime zavor kolo, da se tedaj teže ali celó nič ne obrača, in torej voz gre bolj počasi. Povedal mu je, da se zavori torej le

navzdol, ne pa v breg, kjer gre že itak težavneje.

Deček je umel vse, in nekoliko sram ga je bilo, da ni tega sam iztuhtal.

«Striček, nič ne povejte doma, da nisem vedel tega!» poprosil je, predno so prišli domu. Prav za prav pa so bile te besede namenjene vozniku. Ta je to opazil in potolažil je dečka, rekoč: «Saj nikdo ne izvé tega!»

Vendar je meni nekoč povedal to zgodbico. Prepozno se je spomnil dane besede, in bilo mu je zelo žal, da jo je prelomil.

Jaz bi pa tega ne pripovedoval nikomur dalje, ko bi to kaj škodovalo dečku; no, po mojem mnenju, ni nikaka sramota, če ne vé tak otrok vsega.

XIV.

Bogdanček nesrečen.

Neki četrtek popoldan se je pripeljal k stricu sosedni župnik. Voznik je imel poleg kobile lepo žrebe, ki je sila mikalo Bogdana. Mož je sicer rekel, da naj ne hodi deček preblizu, a ta se ni brigal za opomin. Ko

se je žrebe nekoliko oddaljilo od matere, je priletel k njemu, hoteč je nekoliko pogladiti. V istem hipu pa se obrne «cizek» ter udari s kopitom Bogdana, da pade nezavesten na zemljo.

Dekla ga je našla. Po vsem župnišču je nastal krik. Prenesli so dečka v postelj in ga hladili z vodó. Žrebe ga je bilo zadelo v prsi. Udarec je bil hud, vendar ni bila ranjena nobena kost. Bogdan se je kmalu zavedel.

«Hvala Bogu», je dejala teta, «da ga ni udarilo žrebe po glavi, ubilo bi ga bilo! Sam angelj varuh ga je varoval!» —

Deset dnij je moral ostati Bogdan v postelji. Oj, kako dolgočasno mu je bilo! Zunaj najlepši dan, človek pa v hiši! Vse igrače mu niso mogle nadomestiti prostosti. Čez teden dnij je hotel po vsej sili iz postelje. Komaj so ga zadržali. Gospod kaplan mu je obljubil, da mu naredi lep voziček, če ostane lepo miren. — To je pomagalo. Vozička si je bil Bogdan že davno pozelel. — V duhu si ga je sedaj naslikal, kakšen bo. V snu je vozil ž njim. —

Ko je prišlo veselo jutro, je smel Bogdan zopet pod milo nebó. Bil je tako srečen, da bi se bil kar razjokal. Ves svet se mu je

zdel desetkrat lepši nego prej. Saj se mu je dozdevalo, da že ni bil pol leta iz sobe! —

Deček bi bil skoraj pozabil kaplanovo obljubo, kar mu ta nenadoma prinese — voziček.

XV.

V o z i č e k.

Kakó veselí dečka vsako malo orodje, preprosto kolesce, samokolnica ali posebno voziček, to se ne dá popisati, to se le čuti!

Bogdán je postal priden voznik. Njegov voz je bil lep. Celó prava kolesa je imel in ročice in lestve, kakor je pač voz. Le okovan ni bil, in to je bilo škoda: za otroke bi moralo biti vse od železa!

Deček je vozil, kar je le mogel. Treščic je spravil v kuhinjo, da jih niso mogli ves dan požgati. Pripeljal je tudi detelje zajcem, in še drugih stvari je vozil ž njim.

Od začetka si ni upal basati mnogo. Počasi se je pa osrčil, videč, da se voz ne stare. Sedaj ni mogel nikdar dovolj naložiti, vse mu je bilo prelahko. Natovori torej debelega kamenja in sopiha ž njim proti župnišču.

Privleče do jarka, ali tu nakrat obtiči. Potegne z vso silo in — tresk! dve kolesi sta strti. To je bila žalost! —

Deček odstrani hitro kamenje, a kar je, to je: kolesi sta zdrobljeni. Siromak leti k Tonetu in ga prosi pomoči. Ta pa se izgovarja, da nima pripravnega orodja, sicer bi že napravil tako kolo. Deček se je bal gospoda kaplana in je skrnil voziček. A ta je takoj uganil, kaj se je zgodilo, videvši, da Bogdan nič več ne vozi in da je popolnoma potr. Skrivaj poišče voziček, napravi novi kolesi in položi vse na prejšnje mesto.

Čez nekaj dnij vpraša dečka, kje je voz. Bogdanček zardí, jeclja in jeclja, a počasi venčar odkrije, kaj se je zgodilo.

«Pokaži mi ga» reče g. kaplan, in deček hiti vesel ponj, nadejaje se, da mu ga popravi. Ves začuden vidi, da je voz cel. Ne more si raztolmačiti, ali se mu je vse to sanjalo, ali kako? Pregleduje kolesci, če sta zlepljeni, a vidi, da sta novi.

«Vi ste ga popravili», reče radosten došlemu kaplanu «drug ne more narediti takih koles!»

Ta pa opomni, da se mora tudi na igrače lepo paziti, in deček lepó zahvali gospoda kaplana za njegovo ljubeznivost.

XVI.

Poredneži kaznovani.

Po dolini je tekla mimo vasi precejšna rečica. Na tej rečici so imeli grajščinski čolnič, v katerem se je vozil „mladi gospod“. Ta čolnič je bil le za jednega človeka. Kdor bi se ne bil znal voziti, prekucnil bi se bil takoj v vodo. Grajščakov sin pa je veslal tako spretno, da ga je bilo veselje gledati. Čolnič je priklenil vselej k drevesu, da ga ni vzela voda.

Sosedne dečke — tiste, ki so z Bogdančkom ribe lovili — je mikal zelo ta čolnič. Nekoč so ga že bili poskušali odkleniti, a ni se dalo. Jezni so ga takrat preobrnili in potopili v vodo in blato.

Danes so prišli zopet vsi štirje k čolnu. Takoj so poskakali vanj, da je skoraj zajemal vodo. No, nevarnosti ni bilo, ker je bil čolnič privezan na plitvem.

«Jaz bi si upal veslati», pobaha se najstarejši deček.

«Jaz tudi!» trdi drugi. Tretji pa ga hoče podražiti, rekoč:

«Kaj boš le ti, ko ne znaš plavati!»

«Ti pa znaš ti, takó, kakor kamen», odvrne tovariš. Četrtri pa reče: «Oba nič ne znata, saj sem vaju videl, kako sta kobacala po rokah v potoku!»

«Vrzita ga v vodo», svetuje prvi, in dečka res zgrabita tovariša, hoté ga nekoliko postrašiti.

Začnó se rovati. V tem hipu se odklene slabo pripeti čolnič in splava sred vode. Mislite si, v kaki nevarnosti so bili otroci! Voda je segala skoraj popolnoma do roba. Ko bi se bi kateri količkaj ganil, potopili bi se bili vsi. Toda angelj varuh še ni bil popolnoma zapustil dečkov. Mirno so čepeli in kričali na pomoč.

Bogdanček je priletel na krik ter videl vjete čolnarje. «Tone, nese jih, letite!» je prestrašen klical.

Starec takoj spozna nevarnost. — Vzame dolg drog in oba hitita k vodi. Z drogom še ravno doseže čolnič — in potegne ga počasi k bregu.

Dečki bi bili kar splazili iz njega in gotovo bi se bil še kateri ponesrečil, da ni Tone tega preprečil.

«Počakajte, ne ganite se!» velel je strogo, in vsi so ubogali. Kakó so trepetali zgrevani

grešniki! Nobenemu si niso upali pogledati v oči.

Ko je bil čolnič celo pri kraju, ga je Tone krepko prijel in poredneži so poskakali iz njega ter hipoma pobegnili. Še zahvalili se niso svojima rešiteljema. Bali so se preveč kazni. Tone pa je videl, da so bili itak dovolj kaznovani, in jim je pustil odnesti pete.

Bogdanček se je spomnil, kakó so ga ti dečki dražili in zasmehovali, in dobro se mu je zdelo, ne, da se jim je povrnilo, ampak to, da jim je storil nekaj dobrega in jih rešil iz nevarnosti.

Odsehdob mu dečki niso več nagajali in tudi drugače so se nekoliko poboljšali.

XVII.

B o b e n.

Tone je Bogdanu večkrat pripovedoval o vojaškem stanu. Pravil mu je tudi, da bobnajo zvečer in zjutraj in kedar korakajo. Deček se je spomnil, da je videl in slišal boben v mestu, kjer je prej živel. — Polastila se ga je nepremagljiva želja po takem bobnu.

Ko je bil nekoč stric posebno dobre volje, ga je vprašal, kaj bi imel najrajši.

«Boben, boben!» je odgovoril deček brez premisleka; — od tega pa je tudi že nekoliko upal, da ga dobi. Ne zaman!

Ko se je pripeljal nekega dne gospod župnik iz mesta, je bilo na vozu nekaj okroglega, v papir zavitega.

«Če boš priden, dobiš nekaj», je dejal stric, deček pa je že držal boben in odstranjeval papir. Lepo je zahvalil gospoda župnika in začel je kar s prsti bobnati. Stric pa mu je dal dve palčici, ki sta bili nalašč za tó.

Kakó je ropotalo po hiši! Tone je znal prav bobnati in je naučil dečka nekoliko že prvi dan.

Ni se še drugo jutro prav zdanilo, ko je že bobnal Bogdan po župnišču, da so bili vsi nevoljni. Gospodu župniku je že bilo skoraj žal, da je kupil dečku tako igračo.

Tudi drugo in tretje jutro je še vstal Bogdan, potem pa jo je potegnil po starem,

Tone pa je bil šaljivec in je prišel vsako jutro v sobico, kjer je Bogdan spal, vzel boben in zabobnal ter zapel mu je glasno :

Tram-ter-dám, še zdaj ležiš!
Tram-ter-dám! :
Vsaki dan spet dalje spiš!
Tram-ter-dám!
Čuj zdaj; tram-ter-dám
Vse v kraj! tram-ter-dám!
Čuj! tramtararamtararamtam
Čuj! tramtararamtararamtam
Hop! Tram-ter-dám!

Od začetka se je smejal deček, potem pa se je jel jeziti, no, pomagalo ni nič, moral je vstati.

«Bobnar mora biti vedno prvi po koncu!» je dejal stari Tone, ki je opravljaj nekđaj dolga leta ta posel, da je budil zaspane vojake.

XVIII.

Bogdanček zidar.

Pri sosedu so zidali hišo. Bogdanček je opazoval vse natanko. Videl je, kako so privažali zidivo: kamenje, opeko, apno, pesek i. t. d. Gledal je tudi, kako so kopali rove za podlago, a čemu to, tega ni mogel umeti.

Sklenil je, vsekakor tudi nekaj sezidati. Po izprehodih je nabral mnogo koščekov apna, ki so ga bili izgubili vozniki. Ugasil

ga je doma v veliki črepinji in napravil je malto. Kamenje je imel pri roki in lotil se je dela brez načrta. Vedel je le nekaj, — da hoče postaviti cerkvico.

Podlage seveda ni sezidal. Postavil je štiri stene. Zidarske žlice ni imel — roka sama se mu je zdela pripravnejša. — Na stene je položil poševno dve deski za streho. Tone mu je pa zbil štiri deščice, in Bogdanček je prislonil ta obod k prednji steni kot zvonik. V ta zvonik je s pomočjo svojega prijatelja obesil mali zvonček, tako, da se je gibal na gredeljcu. Privezal je nanj hodno nit in — dalo se je klenkati za silo. — Večno luč je deček že zvonil pri svoji cerkvi, tako je bil priden. V enem dnevu jo je postavil!

Njegova obleka pa je tudi bila polna malte, bolj, nego ona pravih zidarjev. Teta je nekoliko godrnjala — seve, apno ne hasne obleki. No bila je itak že omazana, in drugi dan so jo kar namočili.

Bogdanovo opravilo pa je imelo še neki hujši nasledek. V svoji vnetosti deček ni bil zapazil, kako se mu je koža na rokah grbančila. Ko pa jih je zvečer umil, ga je bolelo tako grozno za nohti, da bi se bil najraje jokal. Sedaj je še - le vedel, čemu je zidarska

žlica. O potrebnosti podlage pa se vendar ni prepričal.

Deček je sicer pridno hodil zvonit, zjutraj opoldne in zvečer, ko pa je našel neko jutro po hudi nevihti cerkvico podrto, ni dolgo premišljeval in tudi ne obžaloval te nezgode.

«Si že drugo sezidam», je tolašil sam sebe, vzal zvonček in zapustil razvaline.

XIX.

K l o p o t e c .

Po vinogradih so se začeli oglašati klopotci. Tudi sosedov France je postavil jednega na vrh oreha. Bogdan se je čudom čudil temu stroju, ki se je vedno vrtel.

«Tone, takega pa ne znate narediti», je vprašal starega prijatelja. Ta pa je dejal: «Znal bi že, pa časa nimam».

«Ali se težko naredi?» je nadaljeval deček. «No, pa že napraviva jednega, kedar bo dež», je odgovoril Tone, ki je dobro vedel, kam merijo Bogdančkove besede.

Od tega dne je deček željno pričakoval dežja. Kedar se je prikazal kak oblaček, je vskliknil radosten: «Danes bo dež!» Toda,

kedar človek čaka, tedaj to ne pride: ves teden je bilo najlepše vreme. — V ponedeljek jutro se je deček pozno zbudil, in ko je pogledal skozi okno, prašilo je zunaj.

Hitro je bil po koncu in je pozabil celó za jutrek, tako se mu je mudilo k Tonetu. Začela sta delati. Bogdan bi bil zeló rad pomagal povsod, a komaj je kaj prijel, že ni bilo prav. No, na deski je vendar dobro sedel, da jo je Tone lože žagal. —

Popoldne je bil klopotec dogotovljen, in Bogdan je letel z njim po dvorišču, da je bil ves moker. —

Potem sta ga djala na visok drog in ga postavila k plotu. Bilo je že temno. Drugi dan je pogledal Bogdan najprej na klopotec. Bilo je lepo, mirno vreme, ni se čutilo najmanjše sapice. Dečku ni bilo po volji, da je klopotec mirno stal. Majal je drog, pihal na vso sapo proti letanicam — zastonj!

Ko pa je začel sosedni klopotec hudo klopotati, a njegov ne, jezil se je Bogdan.

Tone mu je pravil, da je v višjih zračnih plasteh gibanje — veter, spodaj pa ne.

«Ko bi pač bil moj klopotec tako visoko!» je vzdihnil deček in proseče pogledal Toneta. Ta pa je zmajal z glavo in rekel: «Naj le ostane tukaj, veter že pride tudi doli!»

Bogdana pa to ni zadovoljilo, jezil se je nad Tonetom, da mu ni postavil klopotea na drevo.

Popoldne je nastal močen vihar. Sosedni klopotec je razneslo popolnoma, Bogdančkov pa je ostal cel, da-si ga je veter vrtel tako, da bi se bilo človeku kar zmotilo.

Sedaj je videl deček, da je imel Tone prav. Prepričal se je zopet, da stari ljudje mnogo vedó in da se jim je treba pokoriti.

XX.

Bogdančkova živina.

Jesen prinaša otrokom na kmetih obilo veselja. Ne le, da je tedaj zrelo različno sadje, ki prija posebno mladim želodčkom, ampak prične se tudi spravljanje poljskih pridelkov. Tedaj ni za deco večje sreče mimo te, da se smejo voziti tudi oni na polje in pomagati. Seve, navadno stoje le napoti.

Tudi Bogdanček je smel na voz, ko so šli po buče. To je bilo veselje! Pisane buče, male in velike, so ugajale dečku zeló. Vesel jih je kotal po njivi. Ko pa je prijel jedno

za „rep“, se je zbedel v roko, da jo je hitro izpustil. Odslej se je bolj varoval in jih prijemal le za „truplo“. —

Doma si je odbral nekaj najlepših ter jih odstranil za-se, seve, z dovoljenjem svoje tete.

Začel je delati živino. Vrezal si je več klinčkov. Po štiri daljše je vtaknil za noge, dva krajša za roge, jednega pa za rep, kjer ga ni bilo, in — žival je bila gotova. Manjše buče so postale teleta, večje pa krave. — Čudna je bila ta živina, trebušasta in okorna. Bogdanu pa se je zdela kakor živa, in pridno jo je krmil in se pogovarjal z njo. Imel je tudi bič, da je strahoval poredna teleta, ali veliko živino, če je silila v škodo.

Ponosno je rekel hlapcu: «Vi imate sedem glav živine, jaz pa devet!»

Tone pa je dejal: «Repov, repov, moraš reči, ker glav tvoja živina nič nima».

«Pa ima roge!» se je odrezal deček.

XXI.

Trgatev.

Veselo je življenje na kmetih. Človek diha neprecenljivi čisti zrak, gibajoč se v

prosti naravi. Vsak dan, vsak trenutek lahko občuduje vsemogočnost božjo ter se veseli krasnega sveta.

Ni pa za deželana veselejšega časa mimo trgatve. — Kdor je užival nje radosti v srečnem letu, ne pozabi je nikdar. Otrok in starček in delaven mož pričakujejo jo enako željno.

Naš Bogdanček je bil že minulo leto pri stricu ob trgatvi. Takrat je še živel njegov blagi oče. Deček se je še dobro spominjal, kakó sta hodila po vinogradu in zobala sladko grozdje. Tudi streljali so.

Kdo bi se torej čudil, da je povpraševal deček, kedaj začne trgatev, ko še trs niti odcvet ni bil. In kolikokrat je še potem vprašal! Zdelo se mu je že, da sploh nič ne bo. — Ko pa ga je vzela nekoč stric poleg sebe v vinograd in mu dal zrel grozd, se je nasmehljaj deček zadovoljno in dejal: «Pa bomo le brali!»

«Bomo, bomo!» je potrdil gospod župnik in mu natanko razložil, kedaj začne trgatev. Dolgo je še čakal Bogdan, in — dočakal je.

Teta mu je kupila lep škafec. Prinesla mu je tudi nov nožič, kateri pa mu ni ugajal. On bi bil rad imel takega na verižici. Teta mu je posodila za trgatev svoj kuhinjski nož.

Bogdan ga je brusil skrivaj ves popoldan, tako, da ni nazadnje celó nič rezal. K sreči je prišel Tone in mu ga popravil.

Drugo jutro je bil deček prvi po koncu. Jezil se je, da so vsi tako zaspani in da nikdo še ne vstane. No, tudi to je prešlo, in kmalu so se podali proti gorici. Deček je bil samega veselja tako sit, da ni mogel nič zajutrkovati. Trgači so zapeli in Bogdanček jim je pomagal:

Že čriček prepeva,
Ne more več spat',
V trgatev veleva,
Spet pojdemo brat.

«Kakšen pa je čriček, ki tako čvrči?» je vprašal Bogdan teto. Obljubila mu je, da mu ga pokaže v vinogradu. —

Ko so prišli v gorico, so se postavili v vrsto, Bogdan tudi. «Joj!» se je začudil in lotil bogato obloženega trsa. Natanko ga je obral; a ko je šel k drugemu, ni bilo v škafcu nič razven pecljev (repičev). Ko je bil želodček poln, začelo se je nabirati tudi v škafu. Deček je izbiral najbolj polne trse, da je izdalo. Drugi trgači so ga opominjali, da mora vse natauko pregledati, a zaman. Silil je vedno naprej, drugi pa so morali poberkovati za njim.

«Brentar sem!» je kričal zmiraj ter se bahal s polnim škapecem. Pa to ni trajalo dolgo; deček se je kmalu utrudil. Obrnil je škapec in sedel nanj. Najbrž bi bil zadremal, da ga ni zbudila teta, ki je klicala:

«Bogdanček, črička!»

Skočil je po koncu in letel k trgačem, ki so bili že precej visoko.

«Kje je?» je vprašal radoveden.

«Tukaj-le na prstu», je rekla teta ter mu kazala majhno žuželko.

Bogdan pa se je nasmejal in dejal: «Vi se norčujete z menoj, kaj mislite, da ne vem, da je čriček ptič!» Kak smeh so zagнали trgači! Vsak je trdil, da je ta žuželka čriček, toda Bogdan se ni dal prepričati. Vzel je živalico in jo zaprl v tako škatljico, v kateri so bile prej žveplenke in ki jo je bil našel prazno doma na tleh.

Ko je prišel gospod župnik, mu je letel nasproti, odprl škatljico in ga vprašal, kako se imenuje taka živalica. — Ko je tudi stric rekel, da je čriček, mu je pogledal deček v oči in vprašal:

«In ta tako čvrči?» —

Stric pa mu je razložil, da vzdigne čriček krilni pokrovki ter drgne drugo ob drugo, kar provzročuje tisti čudni glas, ki se v po-

letnih nočeh tako prijetno razlega v srečnih vinorodnih krajih. Še marsikaj mu je pravil o čričku.

Ko so povedali trgači gospodu župniku, kakó je mislil Bogdan, da je čriček plič, nasmejale se je srčno. — Deček pa je vprašal nekoliko užaljen trgače: «Pa mi povejte, s čim čvrči čriček, če veste!»

Dobro se mu je zdelo, da ni vedel nikdo tega, in povedal jim je on.

Bogdan je že celo jutro povpraševal brentarje, če ne bodo nič streljali. Vedno so pravili, da je še čas. Sedaj pa, ko je deček ravno opazoval svojega črička, vstrelil je prvi za njegovim hrbtom. Otrok se je tako prestrašil, da mu je ušla škatljica iz roke. Ko jo je zopet pobral, ni bilo več malega jetnika. Žal je bilo dečku zanj. Hotel ga je namreč nesti domu, misleč, da mu bo godel.

Bogdan je bil utrujen, in le tedaj je odrezal kak grozdič, kedar se mu ga je poljubilo zobati. Ko je prišla viničarjeva deklica po paši v vinograd, dal ji je z veseljem svoj škafec in šel k stricu v klet. Pripravljala sta vse potrebno za mošt. — Zvečer so stiskali. Bogdanček je moral vse videti. Vesel je skakal semtertje in luščil pečene kostanje.

Tako se je godilo ves teden. Zadnji večer je spuščal gospod kaplan raketelje v zrak, da je grmelo in bliskalo in da so zvezde letele na vse strani.

«Kedaj bomo zopet brali?» je vprašal deček, ko so se vračali domu. Gospod župnik je dejal: «Čez leto dnij, če Bog dá».

XXII.

V c e r k v i.

Bogdanček je rad hodil v cerkev; skoraj vsaki dan je bil pri sveti maši. Saj pa tudi ni imel daleč! Marsikatera mati je pravila doma svojemu otroku: «Ali si videl, kakó se Bogdan v cerkvi lepo obnaša, ti pa le okoli zijaš in nič ne moliš!»

Bogdan je bil res vzgleden. Lepo je sklenil ročiči in gledal je vedno na oltar ter lepo molil. Kedar je poklenkalo, je pokleknil hitro, se prekrižal in se trkal na prsi. Kakó počasi in vestno se je križal! Nekateri otroci pa potegnejo kar takó s palcem od čela čez nos do ust in mislijo, da je dosti. —

Nekoč si je Bogdanček izmislil, da bi tudi gledal v knjigo. — Vzel je skrivaj tetin

molitvenik. Ko se je začela sv. maša, ga je odprl resno in prevračal počasi liste, kakor je videl druge.

Večji otroci so se čudili, kako bi mogel tak otrok čitati, ko še ne hodi v šolo. Po poti od maše so se pogovarjali le o tem. — Nekateri učenci so trdili, da se takim gosposkim otrokom ni treba nič učiti, ker že itak vse znajo. Pametnejši so se smejali tej neumnosti in menili, da so Bogdana najbrž doma naučili brati. Ko so se tako pričkali, došel jih je mlinarjev Janez. Smejal se je že od daleč ter vprašal: «Kdo ve, kakó je bral tisti mali iz župnišča?»

Vsi so se ozrli, Janez pa je rekel:

«Jaz sem dobro videl: narobe je držal knjigo, da so bile črke po glavi». Smeha ni bilo ne konca ne kraja. Neki šaljivec pa je dejal resno: «No, morebiti pa čitajo tako vsi gosposki otroci!»

Drugi dan je vedela vsa šola, da gleda Bogdanček v knjigo, pa jo narobe drži, ker ne zna brati. — Tudi teta je izvedela vso dogodbico in je skrila svoj molitvenik.

Bogdanček se je sicer lepo obnašal v cerkvi, no, otrok je otrok, in lahko se zamisli. Nekoč je utipal pod klopjo drog, na katerem je viselo veliko bandero. Deček se

je hotel prepričati, kako je neki to narejeno. Obrne nekoliko drog in — tresk, — banderišče smukne z deščice stranski, pod klop. Veliko bandero se je dotikalo skoraj tal. Bogdanček se je tako ustrašil, da je bil bled kakor stena. K sreči je pristopil cerkovnik in popravil bandero. — Vendar je stric pozneje dečka ostro pokaral, in meni se zdi, da ga je celó po prstih nakljukal.

Nekateri otroci so s slastjo pripovedovali doma, kaj je napravil Bogdan. Kaj mislite, ali so bili pridni in dobri ti otroci? Jaz rečem, da ne!

XXIII.

Z i m a.

Tudi resna zima ima za otroke prijetno lice in mehko srce. Prinaša jim dokaj veselja. Bogdan jo je užival letos prvokrat na kmetih. Ko je padel prvi sneg, mu je naredil Tone majhne sanjke, po katerih se je potem zmiraj vozil po bregu navzdol. Od začetka si ni upal visoko, počasi pa je nosil sani vedno više, da so kar žvižgale po po-bočju. No, časih je pokopalo dečka tako glo-

boko, da se je komaj izkobacal iz snega. Pa kaj je bilo to, takemu junaku!

Neki dan je dovolila teta Bogdanu da se sme kepati s trgovčevimi otroci. To vam je bila vojska! Kakor smrtonosne bombe so letale bele krogle po zraku. Zadel je malo-katera, posebno Bogdanova. Mirko pa mu je vrgel tako veliko za vrat, da ga je skoraj prevrgla. Komaj se je ubranil solz. Počasi se je naučil tudi on bolje metati in je pošteno zadel Mirkota. Ko pa je teta rekla, da je dovolj, sklenili so mir. —

O južnem vremenu so naredili takega sneženega moža, da bi se ga bil človek res ustrašil. Glavo je imel tako kakor sodček, truplo pa kakor polovnjak. Neverjetno je skoraj, koliko zmorejo združene sile. V mo-gočno roko so mu dali brezovo metlo, na glavo pa star črep. Nog ni imel nič. —

Dečki so se postavili daleč v okrog in metali kepe vanj, da je bil siromak poln krogel, kakor nekateri stari mestni zidovi izza turških ali francoskih bojev.

Od strehe so visele dolge ledene sveče. Bogdan si jih je naklestil z drogom. Bilo mu je vroče in slastno jih je sesal kakor sladkor. Po noči je začel hudo kašljati. Zbolel je takó, da ni smel štirnajst dnij iz sobice.

Piti je moral grenki čaj, da mu je zopet odleglo. Od tega časa je bil previdnejši, nikdar več ni jemal snega ali ledu v usta, in tudi pil ni, kedar *mu je bilo vroče. Vedno je lepo počakal, da se je prej ohladil. Saj pa ima človek le eno zdravje, in greh je, če je po nemarščini zapravi. *In koliko trpljenja prinaša bolezen! Bog nas je varuj!

XXIV.

Pri polnočnicah.

Bližali so se veseli božični prazniki. Bogdan se jih je neizmerno veselil.

«Teta, jaz pojdem z vami k polnočnicam!» je dejal sto in stokrat. Obljubiti mu je morala, da ga vzame seboj. — Na sveti večer so delali v župnišču nalašč zaradi Bogdančka betlehemeski hlevec. On sam jim je pridno pomagal. Izrezoval je različne podobice, ki so bile skupaj na jedni poli. Teta je delala vence od papirja, Mica pa je zlatila orehe.

V kot so pribili trivoglato deščico in naložili na njo mahú. To je bil pašnik. Zadi so djali hlev z Jezuščkom v jaslicah. Pri glavi sta stala Marija in sv. Jožef, pri vznožju

pa lepa lisasta krava, ki je grela novorojenčka s svojo sapo. Pred hlevom je bilo mnogo živine: voli, ovce in kozlički. Osliček je bil tudi vmes.

Nad hlevom je plaval v zraku bleščeči angelj, od vseh stranij pa so prihajali srečni pastirci, počastit božje dete. —

Na stopu v kotu so še pritrdili dva venca in ju obesili na vsak kraj, tako, kakor v cerkvi. Med prvi venec pa so pritrdili zelen smrekov vrh, ki se je pripogibal vsled zlatih orehov, jabolk in drugih takih rečij.

Lep je bil betlehemski hlevec, in Bogdanček se je močno veselil. Vendar je bilo dečku nekako tesno pri srcu. Spomnil se je božičnega drevesa prejšnjih let, ko so bili veseli zbrani okoli očeta, ki jim je znal pripraviti posebne radosti. No, stric je to že vse pričakoval in prinesel je dečku lepo škatljico s stavbinskimi kamenčki, da bi ga razvedril. Taki kamenčki so dragi; z njimi se dadó po podobah postaviti razne krasne stavbe, kakor: mostovi, križi, kapelice, hiše, cerkve itd.

Bogdanček je radosten objel strica z obema rokama ter ga hvaležno poljubil.

Po molitvi je takoj začel zidati. Bolj preproste reči je hitro napravil, umetniših pa še ni znal. —

Kmalu je potekel čas. Da ni bilo teh kamenčkov, gotovo bi bil Bogdanček zadremal, in teta bi ga bila pustila doma, kakor je nameravala. Tako pa je deček res prebedel, da je začelo vabiti v cerkev. »Teta, pojdiva!« je vskliknil glasno. Ona pa mu je prigovarjala: »Bogdanček, pa bi le rajši šel spat, hudo te bo zeblo!«

Ko pa je videla, da so dečka polile solze, ga je vzela seboj. Šla sta okoli cerkve: Bogdanček se ni mogel nagledati plamenečih bakelj, ki so se pomikale od vseh stranij po gričih in dolini proti cerkvi. Zdeli so se mu sami mali kresovi. —

Ko sta prišla v hišo božjo, je bila že krasno razsvetljena. Dekleta so pela in orglje so bučale. Bogdanček je mislil, da je v nebesih. Vsa slovesnost ga je ganila takó, da se mu je potopil duh v sladkih sanjah.

Srečni otrok je videl v smi Jezuščka, kakó je ležal v preprostih jaslicah. Poleg njega sta stala radostna mati in sv. Jožef. Pristopila je živinica in grela s svojo sapo božje dete, v višavah pa so prepevali angelji krasno, oj — tako krasno! —

Sanjajoč je zdrknil Bogdan na svoji koleni, da počasti kralja nebes in zemlje

— — —

Teta ga je pobrala izpod klopi in cerkovnik ga je odnesel domu v posteljico.

Ko se je Bogdanček precej pozno zbudil, ni vedel, ali je res vse doživel, ali pa se mu je sanjalo. Nikakor ni mogel umeti, kako je bil prišel v posteljico. Ko so mu pravili, da je bil v cerkvi zaspal ter padel pod klop, od koder so ga odnesli, ni mogel verjeti, kajti nič se ni bil zavedel. Nikdar si ni mogel raztolmačiti tega svetega večera, pomnil pa je srečni betlehemski hlevec, in kedar se je zamislil vanj, je vskliknil radosten: «Oj, kako lepo je bilo!»

XXV.

Bogdanček gre v šolo.

«Kedar bom velik, bom hodil v šolo», je dejal Bogdan mnogokrat in povpraševal Toneta: «Jelite, da sem že velik? In stari Tone je pokimal vsikdar v nepopisno veselje dečku. — Ko se je približeval začetek šolskega leta, ni dal Bogdan miru, morali so mu kupiti knjigo in tablico. Prijel je kamenček, kakor žlico z vso peščico, načechkal polno tablo in dejal zadovoljno: «Glejte, da že znam!»

Naučil se je čitati **i** in **u** na prvi strani in znal je šteti do deset in še čez. No, na tanko ni štel, tu pa tam je preskočil v veliki vnetosti. Oborožen torej z najimenitnejšimi temeljnimi znanostimi se je podal v šolo.

Z gospodom učiteljem sta se že dobro poznala, in ko je prišel k zapisovanju, ga je čedno pozdravil in mu glasno povedal svoje ime. Da je gledal vsakemu lepo v oči, ni treba opomniti posebej.

Ko je šola pričela, vsedel se je junaško v prvo klopi poleg trgovčevega Mirkota. — Pridno se je učil in glasno je odgovarjal. — V prostem času so bili vsi otroci okoli njega. Ta mu je motal črnega ovsenjaka, drugi zopet sadja ali kako igračo. Radi so ga imeli. On pa je ž njimi delil svoj košček kruha.

Iz šole prišedši je napravil najprej svojo nalogo, učil se nekoliko čitati in potem še-le se je šel igrati. —

Nekoč je bil Mirko vprašan, koliko nog ima konj. Odgovoril je prav, da štiri. Bogdanček pa je pomolel roko in vskliknil: «Moj konj jih pa ima le tri, jedna se mu je strla». Zasmeljali so se otroci, učitelj pa je rekel: «No, sevé, tvoj konjiček je od lesa, jaz pa sem mislil pravega konja».

«Tisti pa ima štiri noge», je dejal Bogdan, ne da bi ga bil kdo vprašal, in dostavil je glasno: «Žrebe jih ima tudi štiri!»

Otroci so ga potem vprašali, kakega konja ima, in on ga je prinesel popoldne seboj v šolo pokazat.

Ko je pozvonilo, ga je shranil pod klop in lepo je pazil. Drugim tovarišem pa so uhajale oči vedno v tisti predal, kjer je počival trinožni konjiček. Učitelj, to opazivši, je našel leseno živinče ter je shranil v omaro. Ko pa se je po šoli Bogdan prijoval, mu je dal igračo nazaj, a obljubiti je moral, da ne prinese nikdar več kaj takega v šolo.

XXVI.

U s m i l j e n o s t.

Bogdan je imel dobro srce, vse se mu je hitro zasmililo. Ko je videl, da je kateri součenec lačen, dal mu je zadnji košček kruha, da si bi ga bil sam lahko pojedel. Nekoč ni imel Mirko kamenčka. Bogdanček se ni nič pomišljal, prelomil je svojega novega in mu dal polovico. Domu prišedši je potem prosil teto, naj ne bo huda, da je škvaril kamenček.

Ko so šli neki dan šolarji domu, so srečali ubožca z leseno ного. Bergla, na katero se je opiral, mu je padla na zemljo. Zastonj se je trudil siromak, da bi jo pobral. Nekateri šolarji so leteli kar mimo, drugi so postali in gledali siromaka, jeden deček pa se je celo na glas nasmeljal, ko je mož skoraj padel. Zdaj je priletel Bogdan. Lepo je pozdravil ubožca, pobral berglo in mu jo dal v roko.

Ginjen je vzdihnil siromak:

«Bog ti povrni, dobri deček, tvojo usmiljenost. Bog te obvaruj, da bi se ti nikdar ne godilo tako, kakor meni!»

Bogdan je radoveden vprašal moža, kaj se mu je zgodilo na nogi, in ta mu je pripovedoval, da je bil vojak in da ga je zadela v vojski sovražna krogla. —

Ko je prišel Bogdan domu, je pravil Tonetu o ubogem možu. Starec pa mu je povedal, da sta se bila s hromcem popoldne srečala kot stara znanca. Pravil mu je, da sta služila z nesrečnežem skupaj pri vojakihi. Bila sta si vedno dobra prijatelja. — V neki grozni bitki je bil ranjen ta vrli junak. Od istega časa se nista videla do tega dne. Tone je že mislil, da je tovariš pokopan v tuji zemlji. Starec je pripovedoval vse tako

prisrčno, da je imel Bogdan solzne oči. Vse mu je pravil blagi Tone, kakó sta se danes sešla in oba jokala, a nekaj mu vendar ni povedal: da je daroval ubogemu tovarišu tisto novo krono, ki mu jo je bil prinesel deček od strica, ko je bil pròdal volička.

«Kar desnica pòdá, naj levica ne zna!» je mislil Tone.

Deček je tudi takoj pozabil, kar je storil ubogemu vojaku. Zeló se je začudil, ko ga je pohvalil drugi dan gospod učitelj pred vsemi šolarji zaradi njegove usmiljenosti.

Kdo pa mu je povedal, kar se je zgodilo? Nihče! Sam je opazoval iz šolskega vrta.

Z ginljivimi besedami je popisal žalostno življenje takega siromaka, takó, da je bilo vsakemu žal, zakaj mu ni pomagal.

Ko je učitelj končal:

«Kdor pa takega siromaka zasmehuje, ni priden otrok, in Bog ima zanj šibo spleteno», tedaj se je razjokal tisti deček, ki se je smejal prejšnji dan. Učitelj pa je bil potolažen, ker so ga te odkritosrčne solze prepričale, da ta otrok ni ravnal iz hudobije, ampak v nevednosti in nepremišljenosti. Bil je uverjen, da ne stori tega nikdar več.

XXVII.

Prvo spričevalo.

Ko je preteklo četrť leta, so dobili otroci prvo spričevalo. Bogdanček se ga je že neznanó veselil. — Dasi se jim je razložilo na šolski tabli, kaj pomenijo različni redi, vendar ni nikdo, tudi ne Bogdanček, nič umel. Kakó li ne - ki! Saj še ni znal čitati vsega. Le tu in tam je našel znano črko med drugimi. — Prijel je krepko spričevalo, da bi mu ne ušlo, in hitel je k stricu. Tiho mu je podal list, a nekako zamozavestno, češ, tu je zdaj plačilo za moj trud!

Striček se je nasmehljaj in dejal: «Že velja. — Obnašanje: zeló primerno, tako mora biti vedno! Veronauk: prav dobro in čitanje tudi. No, pisanje je le zadostno — potruditi se moraš, da boš lepše pisal, že pojde!»

«Bom, bom», je obljubil Bogdan, in res, drugokrat je imel že dobro. —

Vestno je shranil spričevalo v svojo knjigo, da se ni nič zamazalo. Trgovčev Mirko pa je prinesel tako nazaj, da ga je učitelj vprašal, koliko klobas je imel v njem zavutih. To so se smejali otroci, še Bogdančka je posilil smeh.

XXVIII.

„Z a d n j i“.

Marsikje imajo šolarji neko nespametno navado. Kedar se po pouku ločijo drug od drugega, hoče vsak tovariša poslednji zadeti in mu reče: «Zadnji!» (Namreč, ti si zadnji dobil!)

Nikdo noče biti zadnji, in takó se lové in podé, namesto da bi šli mirno vsaksebi.

Bogdanček se je vsega hitro naučil, te neumnosti tudi. — Ko sta prišla neki dan z Mirkotom do razpotja, udaril ga je rahlo in mu rekel: «Zadnji!» Mirko mu je hitro vrnil. Letala sta nekaj časa sem ter tje, nazadnje pa sta se poprijela in si segla v lase. — Bog ve, kako bi se bil končal ta boj, da ni zažvižgal gospod učitelj, ki ju je videl iz šolskega okna. — Ozrla sta se, in ko sta gledala gospoda učitelja, pobrala sta jo hitro domu.

Drugi dan sta si bila zopet najboljša tovariša; združil ju je še posebno strah pred kaznijo.

«Kaj bo le?» je vprašal Mirko, Bogdanček pa je globoko vzdihnil. Ves dan sta pričakovala nevihte. Ko pa le nič ni bilo, sta že

mislila, da je gospod učitelj pozabil. Po poku pa je začel razlagati, da hodijo pridni otroci mirno iz šole, ne kričé in se tudi ne pretepajo. Povedal jim je tudi, kako nespametna je ta navada z „zadnjim“. Mirko in Bogdan sta umela in se pogledala.

Ko je potem gospod učitelj vprašal, kdo se je zadnjič pretepal, sta vstala zgrevana po koncu. On pa jima je rekel: «Ker vidim, da vama je žal, in ker sta odkritosrčna in si zopet dobra, odpustim vama danes. Upam, da ne storita več tega, sicer bi vaju moral zapreti, takó, da bi bila oba zadnja!»

Od istega dne se dečka nista več spraskala. Na razpotju sta si vedno podala lepo roki, kakor se spodobi med prijatelji. Ljudje so radi gledali, kako lepó sta se vedla.

XXIX.

M a t e r i n g o d.

Človek bi bil mislil, da je Bogdanček že popolnoma pozabil očeta in mater, a motil bi se bil. Deček se je spomnil vsak dan vseh, in če drugače ne, vsaj pri molitvi. Za ljubega očeta je molil zmiraj po-

sebej očenaš, za mater, bratca in sestri pa skupaj. —

Ko se je bližal materin god, je sklenil Bogdan, da ji piše. Črke je že poznal vse, in tudi s peresom se je bil doma že nekaj seznanil.

Strica je to veselilo, in dal mu je košček papirja. Dolgo je pisal Bogdanček, in napisal je tako-le:

*Lubamo ja matida nesima te svojgod
rad bivam kajdal pa nimam kedarbom ve
lik vam žekaj kupim lubibo gecvam daj
zdravje pridi te kme ni slavikabran kocirilček
tudi z bogom luba mati Bogdanček.*

Ko je dokončal, je priletel s pismom k stricu ter mu je podal nekoliko sramožljivo.

Gospod župnik je znal pet jezikov, a to pismo mu je vendar prizadelo težavo. Takó se je zaletaval, kakor tisti, ki še čitati ne zna. No, nazadnje je vendar-le umel vse. Srčno se smeja je dejal dečku: «Dobro si sestavil to reč, samo nekoliko pogreškov imaš»!

Popravlil je vse pismo, in Bogdanček je je potem prepisal na lep, rudečkast papir. Da-si je bilo doslovno, dobilo je vendar popolnoma drugo lice, in sicer:

Ljuba moja mati!

Danes imate Svoj god. Rad bi Vam kaj dal, pa nimam. Kedar bom velik, Vam že kaj kupim. Ljubi Bogec Vam daj zdravje! Pridite k meni, Slavika, Branko in Cirilček tudi! Z Bogom ljuba mati!

Bogdanček.

Dečku samemu je sedaj bolj ugajalo. Na levo spodaj je še pripisal dan, kakor mu je stric narekoval in kakor ga pristavljamo pismom, da vé prejemnik, kedaj smo pisali. Naslov na zavitek je napisal gospod župnik sam.

Razložil je tudi dečku, zakaj se mora to takó in takó pisati, no, ne verjamem, da bi si bil mnogo zapomnil. Vse ob svojem času!

Bogdanček je bil vesel svojega prvega pisma. Zapečatil ga je sam in nesel na pošto.

Čez dva dni je prišla nenadomã mati in pripeljala je seboj vse tri otroke. To je bilo zopet življenje v župnišču. Opomniti moram, da je bila mati med letom trikrat prišla pogledat k sinčku, a sama. Sedaj pa so bili vsi otročiči zopet skupaj.

Udova je pripovedovala, da se je veselja razjokala, ko je dobila Bogdanovo pi-

semce. Nikakor ni mogla verjeti, da bi je bil deček popolnoma sam sestavil in stric le popravil. Bogdan pa je rekel:

«Vam bo že še večkrat pisal, da le znam!»

Mati ni prišla prazna. Prinesla je marsikaj za sinčka. Dobil je novo obleko, lepo škatljico za kamenček in peresnik, in pa — česar se je najbolj razveselil — leseno puško. Sedaj je bil Bogdan oborožen od nog do glave. Imel je meč, puško in čako od papirja z mogočnim čopom; naredil mu jo je bil cerkvenikov deček. —

Najljubša mu je bila puška. Pa je bila tudi lepa in najnovejše iznajdbe! Lesen klinček, ki se je vtaknil spredaj v cev, je vrgla daleč, nad dvajset korakov, Bogdančkovih seveda, ki je nalašč stopal bolj ozko. — Meriti se je tudi dalo. Bogdan se je postavil pred velika hlevska vrata — in trikrat jih je zadel v enem samem popoldne.

Kedar je korakal deček z mečem ob boku, s puško na rami in z bobnom v roki, na kateri je tolkel, kakor pravi tista narodna pesem o turškem paši: tedaj so leteli otroci skupaj in zavidali srečnega Bogdančka.

Bogdanček je bil res srečen, posebno pa zdaj, ko je imel vse pri sebi. Mati je

ostala namreč nekaj časa na kmetih. Sinček ji je pripovedoval vse, kar je doživel med tem časom, in mati se ga je zelo veselila, videča, kakó lepó se razvija telesno in duševno.

«Ali boš zmiraj pri stricu?» ga je vprašala nekega dne. On ji je odgovoril: «Kakor dolgo bom smel biti». Hitro pa je dostavil: «Striček je rekel, da pojdem študirat, če bom priden, in tedaj pridem k Vam v mesto».

— Tako se je tudi zgodilo.

XXX.

Kje je zdaj Bogdan?

Marsikaj zanimivega bi vam še lahko povedal o Bogdančkovem življenju pri dobrem stricu, a naj bo za zdaj dovolj! Odgovoriti pa hočem na vaše vprašanje, kje je zdaj Bogdanček. A, tako ne smem več reči, ampak le Bogdan. Zdaj je že precej velik in hodi v latinske šole, kjer že v prvem razredu vičejo dijake.

Kako je prišel tjakaj? — V domači šoli se je pridno učil, in ko je dovršil četrti razred, je napravil izpit, in bil je sprejet v

gimnazijo. Njegov blagi stric, pri katerem je stanoval šest let, oskrbuje ga še zdaj popolnoma. Obleko, knjige in druge potrebne reči mu vse on kupuje.

Stanuje pa pri materi. Vsako leto dvakrat razveseli svojega dobrotnika z najlepšim spričevalom. O velikih počitnicah pa prihaja vedno k njemu.

Ko je prišel letos, ni si ga upal tikati stari Tone, Bogdan pa mu je rekel: «Bog varuj, vi me ne smete nikdar vikati, saj ste me vodili kot otroka!» Starcu so stopile solze v oči in razveseljen je vzdihnil: «A glej, jaz sem hlapec, ti boš pa velik gospod! — Star sem že, a tako dolgo bi še vendar rad živel, da bi videl, kaj vse bo iz mojega Bogdančka!»

Stari Tone ima prav: iz dečka utegne biti res imeniten mož, če bo vedno tako priden, — glavo že ima za to. Tedaj pa vam bo morebiti sam pripovedoval mnogo zanimivejše dogodke, tako, da ga boste še večji radi poslušali in prosili vedno: «Več še, več še!»

Dal Bog!

Kazalo:

	Stran
I. Bogdanček izgubi očeta	5—8
II. Bogdanček ostané pri stricu	8—11
III. Njegov novi prijatelj	11—14
IV. Mladi zajčki	14—16
V. Senena košnja	16—21
VI. Lastavička	22—24
VII. Strah	24—28
VIII. Kres	28—30
IX. Ribji lov	31—33
X. Zrele hruške	34—36
XI. Mlatiči	36—38
XII. Mlinček	38—40
XIII. S stricem v mesto	40—42
XIV. Bogdanček nesrečen	42—44
XV. Voziček	44—45
XVI. Poredneži kaznovani	46—48
XVII. Boben	48—50
XVIII. Bogdanček zidar	50—52
XIX. Klopotec	52—54
XX. Bogdančkova živina	54—55
XXI. Trgatev	55—60
XXII. V cerkvi	60—62
XXIII. Zima	62—64
XXIV. Pri polnočnicah	64—67
XXV. Bogdanček gre v šolo	67—69
XXVI. Usmiljenost	69—71
XXVII. Prvo spričevalo	72
XXVIII. „Zadnji“	73—74
XXIX. Materin god	74—78
XXX. Kje je zdaj Bogdan	78—79

